

ARKEOLOGISK UTREDNING
SÖDERMANLAND
STOCKHOLMS LÄN
STOCKHOLMS KOMMUN
FASTIGHETEN BURMANSTORP 1

REBECCA JONSSON

BURMANSTORP

UPPDRAG ARKEOLOGI RAPPORT 2022/19

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-23151-2022
Uppdrag arkeologi projektnr:	22029/22041
Landskap:	Södermanland
Län:	Stockholm
Kommun:	Stockholm
Socken:	Stockholm
Fastighet:	Burmanstorp 1
Uppdragsnr Fornreg:	202201253
Läge:	Fastighetskartan blad 65G 7HS FARSTA N: 6570988 E: 677531
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Undersökt yta:	8,5 m ²
Projektgrupp:	Rebecka Jonsson (projektledare) Johan Runer
Beställare:	Länsstyrelsen Stockholm
Undersökningsperiod:	maj-september 2022
Dokumentationsmaterial:	Digital projektdatabas och inmätningfiler förvaras tillsvidare hos Uppdrag arkeologi
Fynd:	Nej

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY. Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>. Undantaget är Lantmäteriets kartmaterial.

Fotografier: Uppdrag arkeologi (om annat ej anges).

Producerad av Uppdrag arkeologi i Sverige AB.

Stockholm 2022.

BURMANSTORP

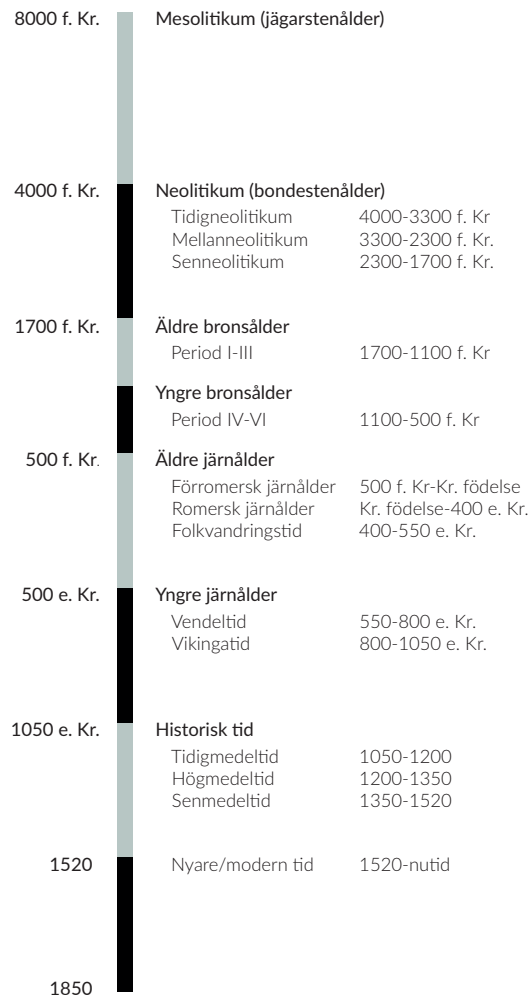
ARKEOLOGISK UTREDNING
SÖDERMANLAND
STOCKHOLMS LÄN
STOCKHOLMS KOMMUN
FASTIGHETEN BURMANSTORP 1

REBECCA JONSSON

UPPDRAG ARKEOLOGI RAPPORT 2022/19

Arkeologisk periodindelning

Innehåll

Sammanfattning	7
Bakgrund	8
Antikvarisk bakgrund	8
Topografi och fornlämningsbild	8
Tidigare undersökningar	9
Genomförande	10
Syfte	10
Metoder och arbetsmoment	10
Dokumentation	10
Fyndstrategi	10
Rapportering och distribution	10
Resultat	11
Okulär besiktning	11
Utredningsgrävning	11
Utvärdering av undersökningsplan	14
Referenser	15

Bilaga 1. Schakttabell

Solna

Stockholm

Nacka

Huddinge

Haninge

Jordbro

haninge

Arshöda

Fisksåtra

Vidja

Uppsala

Stockholm

Nyköping

Väländan

0 1 2 3 4 5 km

Årsta Stegsholm

Sammanfattning

En arkeologisk utredning har under perioden maj-september år 2022 genomförts på uppdrag av Länsstyrelsen Stockholm inom fastigheten Burmantorp 1 i Farsta, i den södra delen av Stockholms kommun (fig. 1 och 2).

En privatperson hade till Länsstyrelsen anmält fyra möjliga fornlämningar i form av tre eventuella gravar samt en möjlig stensträng. Då området stod inför en exploatering beslutade Länsstyrelsen Stockholm att en arkeologisk utredning behövde genomföras i syfte att bedöma lämningarnas antikvariska status och för att förhindra skada på eventuell fornlämning.

Vid en initial okulär besiktning kunde inte säkert fastställas lämningarnas status. Vid besiktningstillfället observerades även ytterligare en potentiell gravanläggning. Två av de fyra eventuella gravarna utredningsgrävdes därefter genom maskinchaktning. Den ena utgjordes av en jordhög bestående av dumpmassor medan den andra utgjordes av löst liggande moränsten. Den eventuella stensträngen utgjordes av en stenrad av sentida karaktär och bestod sannolikt av röjningssten. Utredningen har konstaterat att inget av de anmälda objekten utgör lämning av antikvariskt intresse.

Figur 1, motstående sida. Översiktskarta med läget för den arkeologiska utredningen markerat med cirkel. Skala 1:100000.

Bakgrund

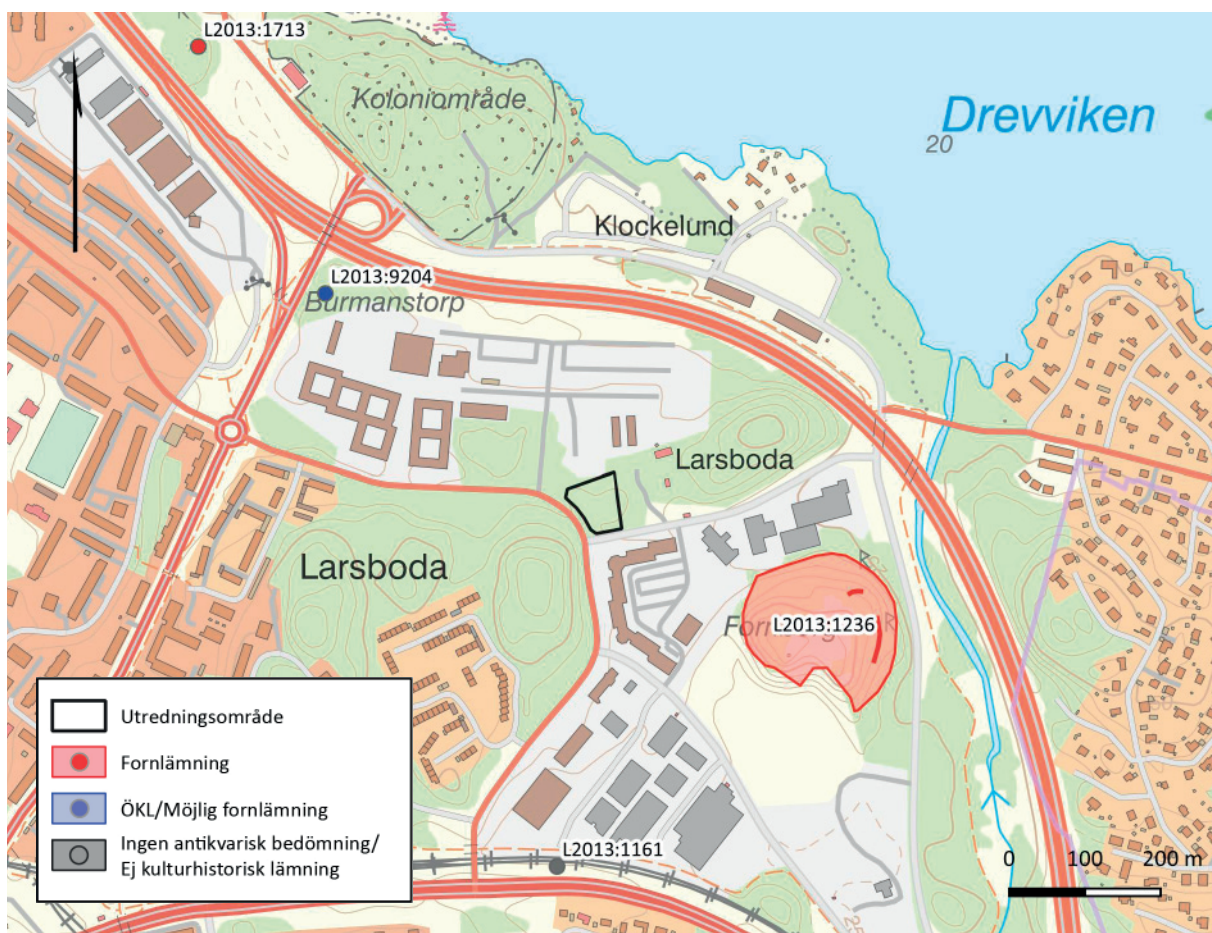
Antikvarisk bakgrund

Under våren år 2022 anmälde en privatperson till Länsstyrelsen Stockholm att möjliga fornlämningar i form av tre eventuella gravar samt en möjlig stensträng hade påträffats inom fastigheten Burmanstorp 1 (fig. 2). I några av lämningarna fanns vid tillfället för anmälan stakkäppar nedsatta, vilket antydde att området stod inför en exploatering (fig. 3). De eventuella lämningarna riskerade därmed att skadas och Länsstyrelsen beslutade att en okulär besiktning av lämningarna skulle ske, i syfte att fastställa deras antikvariska status (Lst dnr 431-23151-2022). Den okulära besiktningen genomfördes under maj 2022. I samband med detta pekades ytterligare en möjlig gravanläggning ut, men det konstaterades samtidigt att lämningarna inte gick att bedöma antikvariskt utan utredningsgrävning. Länsstyrelsen beslutade därefter,

inom ramen för samma uppdrag, att en utredningsgrävning behövde genomföras i syfte att fastställa lämningarnas antikvariska status. Utredningsgrävningen genomfördes under september 2022 och bekostades av Länsstyrelsen Stockholm inom ramen för anslaget 7:2/2022, insatsområde 8, Arkeologiska utredningar och undersökningar.

Topografi och fornlämningsbild

De utpekade lämningarna var belägna i ett kuiperat skogsparti cirka 40 meter över havet inom fastigheten Burmanstorp 1, strax öster om korsningen Mårbackagatan/Edsvallbacken (fig. 2). Utredningsområdet (UO) var beväxt med täta lövträd och sly och ställvis fanns ytor med berg i dagen. Flera oregelbundna stenansamlingar av delvis påfordr sten samt

Figur 2. Utredningsområde samt kringliggande registrerade lämningar i KMR. Skala 1:10000.

enstaka mindre block av betong förekom inom ytan. De sentida markingreppen är flertaliga och väl synliga i form av gropar, urschaktade respektive tilljämnade ytor. Omkring 450 meter öster om UO löper väg 73 och ytterligare cirka 150 meter mot öster ansluter sjön Drevviken.

Utredningsområdet var beläget i stadsdelen Telestaden i Larsboda/Farsta. Här låg tidigare Televerkets huvudkontor och flera byggnader från 1960-1970-talen finns ännu kvar. Hela fastigheten Burmanstorp 1 är blåklassad i Stadsmuseets klassificering då bebyggelsen bedöms ha höga kulturhistoriska värden. Namnet Burmanstorp är dock av betydligt äldre ursprung. Det är belagt sedan år 1675 och uppkallat efter torparen Olof Hindersson Burman. Burmanstorp stod kvar till år 1869. Ett nytt torp hade dock byggts intill det äldre några år tidigare (1861) och det yngre torpet kom därmed att kallas Nya Burmanstorp. Nya Burmanstorp var bebott fram till stadsbebyggelsens intåg (Brännkyrka hembygdsförening 2013:129). Inom den intilliggande fastigheten Burmanstorp 2 finns en byggnad uppförd under andra hälften av 1800-talet som enligt Bebyggelseregistret (BeBR) är torpet Larsboda eller torpet Burmanstorp. Torpet Larsboda låg strax norr om Edsvallabacken (Brännkyrka hembygdsförening 2013:128).

Vad gäller områdets fornlämningsbild finns få registrerade lämningar i Kulturmiljöregistret (KMR, fig. 2). Förmodligen har ytterligare lämningar funnits här, men försvunnit i samband med 1900-talets exploateringar. Knappt 200 meter sydöst om UO finns en genom stenbrott kraftigt skadad fornborg, där endast delar av murresterna bedömts vara bevarade in situ (L2013:1236). Cirka 400 meter VNV om UO finns en husgrund efter en sentida enklare ekonomibyggnad (L2013:9204). Knappt 450 meter åt söder finns en borttagen stensättningsliknande lämning registrerad i KMR (L2013:1161).

Tidigare undersökningar

Endast en tidigare arkeologisk insats har berört det här aktuella UO. Under vintern och våren 2016–2017 genomfördes en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom ett större sammanhängande område mellan Farstaängsskolan i väster och Edsvallabacken i öster

Figur 3. Stakkäppar nedslagna inom UO vid den okulära besiktningen i maj 2022. Foto från nordöst.

(Andersson 2017, uppdragsnummer 201300900 i KMR). Hela det här aktuella UO omfattades av utredningen, som bestod av en kart- och arkivanalys, fältinventering samt utredningsgrävning. Vid utredningen påträffades en husgrund vilken tolkades utgöra spåren av en enkel ekonomibyggnad eller ett skjul, med sentida fyndmaterial från 1900-talet (L2013:9204). Inga övriga lämningar framkom. Det konstaterades vidare att stora delar av marken är hårt exploaterad i modern tid, exempelvis genom byggnader, asfalterade ytor och kulverterad mark, och att endast mindre ytor av impediment skogsmark finns bevarade däremellan (Andersson 2017:9ff). I samband med utredningen konstaterades också att ingenting observerades inom det här aktuella UO i samband med den tidigare så kallade "förstagångsinventeringen", genomförd under åren 1929–1930. (Andersson 2017:9).

Cirka 300 meter nordväst om UO genomfördes en arkeologisk utredning år 2020 (Andersson 2021, uppdragsnummer 202000412, 202001190 i KMR). Här påträffades bebyggelseämningar efter Glömsta gårds ekonomibyggnad (L2021:277). En lämning som sedan tidigare var registrerad som en fornlämningsliknande bildning (L2013:1713) kunde även fastställas utgöra en stensättning (Andersson 2021:7).

Genomförande

Syfte

Utredningens syfte var att fastställa de anmälda lämningarnas antikvariska status.

Metoder och arbetsmoment

Fältarbetet omfattade en initial okulär besiktning av till Länsstyrelsen anmälda objekt. Därefter genomfördes utredningsgrävning i form av schaktning med grävmaskin inom utvalda delar av dessa. Schaktningen gjordes skiktvis till dess att objektens antikvariska status säkert kunde bedömas. Delar av schakten rensades även för hand med fyllhacka. Efter avslutad utredningsgrävning återfylldes samtliga schakt och ytan återställdes.

Dokumentation

Utpekade objekt och upptagna schakt fotograferades, beskrevs i text och mättes in med RTK-GPS med en standardavvikelse av 0,02 meter. Samtliga inmätningar gjordes i projektionen SWEREF 99 TM med höjdsystemet RH 2000. Inmätta schakt och objekt tilldelades vid inmätningstillfället unika ID-nr och har lagrats i det digitala dokumentationssystemet Intrasis. Insamlade mätdata har utgjort grund för upprättande av skalenliga och koordinatbestämda planer över schakt och objekt i QGIS. Beskrivningar av schakt och objekt har sammanställts i tabellformat (bilaga 1 resp. fig. 4).

Fyndstrategi

Inga fynd planerades omhändertas.

Rapportering och distribution

Resultaten av utredningen presenteras i denna rapport, i enlighet med Länsstyrelsens avrop. Resultaten har efter Länsstyrelsens godkännande registrerats i Kulturmiljöregistret (KMR). En PDF-version av denna rapport finns tillgänglig via Riksantikvarieämbetets e-arkiv och tjänst för lagring av arkeologiska rapporter och nås genom Arkivsök och Fornsök.

Resultat

Okulär besiktning

En okulär besiktning genomfördes av de anmälda objekten under maj 2022. I samband med besiktningen observerades ytterligare en eventuell anläggning som preliminärt bedömdes kunna utgöra en gravanläggning. Någon säker bedömning av lämningarnas antikvariska status var dock inte möjligt att göra vid detta tillfälle.

Utredningsgrävning

Eventuella gravanläggningar

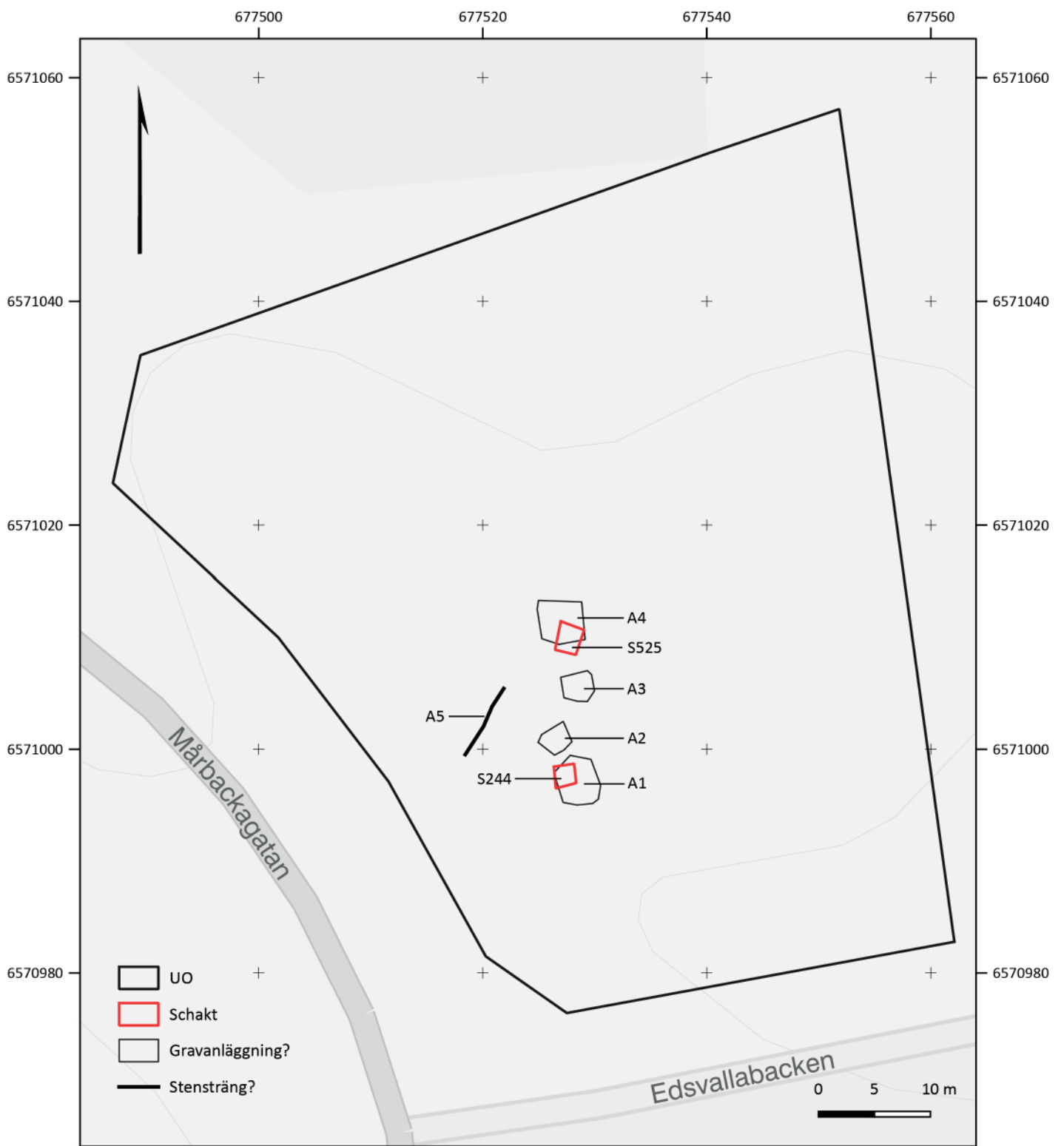
Efter den okulära besiktningen var fyra objekt utpekade som potentiella gravanläggningar (A1-A4, fig. 4 och 5). Två av de eventuella gravanläggningarna beslutades utredningsgrävas i syfte att fastställa antikvarisk status, vilket bedömdes utgöra ett tillräckligt underlag för en bedömning även av övriga två anläggningar. Den anmälda möjliga stensträngen/stenraden (A5, fig. 5) bedömdes inte vara nödvändig att utredningsgräva.

Totalt grävdes två schakt med en sammanlagd area av 8,5 m² (fig. 5, bilaga 1). Ett schakt vardera förlades inom A1, utpekad som ett eventuellt jordblandat röse, samt A4, en eventuell fyrsidig stensättning. När objektens antikvariska status säkert kunnat fastställas avbröts schaktningen. Efter att schakten dokumenterats lades de igen och ytan återställdes.

I A1 grävdes ett cirka 2x2 meter stort schakt inom högens nordvästra del (fig. 5 och 6). Under torvlagret framkom myllig silt, och därunder mycket lucker morän. Rikligt med löst liggande sten framkom i hela schaktet. Inga spår av konstruktioner, kulturlager eller fynd kunde observeras. Den anmälda anläggningen bestod av en hög med blandade lösa jordmassor och avfärdades därmed som fornlämning. Direkt väster om högen fanns en tydligt avplanad yta med påförd finkornig makadam i ytan. Denna yta kan eventuellt ha fungerat som en mindre infartsväg/ställplats vid tidigare exploateringar i närområdet, exempelvis vid vägbygget under andra hälften av 1900-talet. Det

Nr	Beskrivning	Status	Antikvarisk bedömning
1	Jordblandat röse, rundat/ovalt och välvt, ca 3-4 m diam och 0,5-0,7 m h. Övertorvat/övermossat med synliga stenar, 0,2-0,5 m st. Beväxt med blåbärsris och aspsly. Ansluter i S direkt till en avplanad markyta med påförd finkornig makadam.	Delundersökt	Ej fornlämning
2	Stensättning?, rundad form, något välvd profil, ca 2 m diam, 0,3 m h. Övertorvad med synliga stenar, 0,25-0,5 m st. Beväxt med björksnår och blåbärsris.	Ej undersökt	Ej fornlämning
3	Stensättning?, oklar form, mycket flack och något nedsjunken, ca 2,5 m diam, 0,1-0,2 m h. Övertorvad med synliga stenar, 0,3-0,5 m st. Beväxt med mindre enrisbuske, blåbärsris och sly.	Ej undersökt	Ej fornlämning
4	Stensättning? fyrsidig?, flack, ca 2,5x2,5 m (Ö-V resp N-S), 0,15 m h. En markfast sten, ca 0,8 m st, i SV. Övertorvad med synliga stenar, 0,2-0,7 m st. Beväxt med gräs, ris och en mindre ek.	Delundersökt	Ej fornlämning
5	Stenrad, enkel, ca 8 m l (NÖ-SV), ca 1 m br. Består av 10-tal stenar, ca 0,3-0,8 m st. En sten ser spräckt ut. Delvis övermossad. Belägen i mark som sluttar mot SV. Direkt åt Ö finns ett stenfritt åkerhak/alternativt urgrävt dike. Stenraden utgör troligtvis röjningssten som antingen lagts på rad längs en tidigare åkerkant, eller i samband med mer sentida markgrepp.	Ej undersökt	Ej fornlämning

Figur 4. Tabell över anmälda/utpekade objekt inom utredningsområdet.

Figur 5. Detaljplan över utredningsområdet med anmälda/utpekade objekt och schakt. Skala 1:500.

utpekade objektet är troligtvis en dumphög bestående av massor från den tilljämna ytan.

Figur 6. Schakt 244 grävt i A1. Foto från nordväst.

I A4 grävdes ett cirka 2,5x2 meter (NNÖ-SSV) stort schakt inom den eventuella stensättningens sydöstra del (fig. 5, 7 och 8). Här fanns flera uppstickande stenar i ytan, varpå denna först torvades av. Därefter lyftes de ytliga stenarna bort och schaktet grävdes ner till C-horisonten. Schaktet innehöll myllig silt, lucker morän och rikligt med löst liggande sten. Inga spår av konstruktioner, kulturlager eller fynd observerades. Den anmälda anläggningen kunde konstateras bestå av naturlig moränsten och avfärdades därmed som fornlämning.

Figur 7. A4 efter avtorvning. Foto från nordöst.

Möjlig stensträng

Den anmälda möjliga stensträngen A5 utredningsgrävdes ej och bedömdes endast okulärt. Den är av tydligt sentida karaktär men svår att tidfästa mer exakt

Figur 8. Schakt 525 grävt i A4. Foto från väst-nordväst.

och dess funktion är inte heller möjlig att säkert fastställa (fig. 9). Den omedelbara omgivningen ger likaledes få ledtrådar. Stenraden är belägen i mark som sluttar mot SV. Direkt i öster finns vad som närmast liknar ett åkerhak, eventuellt en dikesrest. Stenraden utgör troligtvis röjningssten som antingen lagts upp på rad utmed en tidigare åkerkant, eller har tillkommit i samband med ett mer sentida markgrepp. Få historiska kartor avbildar området. På den Häradsekonomiska kartan från år 1901–1906 (RAK akt J112-75-25) är hela UO beläget i skogsmark med blandskog. En smal åkerteg löper här nära UO:s västra gräns och stenradens läge. Dock löper tegen i NV-SÖ riktning, medan stenraden istället löper i NÖ-SV riktning. Det finns heller inga tydliga gränser i kartmaterialet som kan knytas till stenraden. Stenraden bedöms baserat på dess sentida karaktär inte utgöra en fornlämning.

Sammanfattningsvis har samtliga anmälda objekt avfärdats som fornlämningar vid utredningen.

Figur 9. Anläggning 5. Foto från sydväst.

Utvärdering av undersökningsplan

Uppdraget genomfördes i enlighet med Länsstyrelsens avropsförfrågan och godkänd offert.

Referenser

Skriftliga källor

Andersson, K. 2021. Karlsviks strand. Arkeologisk utredning inom del av fastigheten Farsta 2:1, Stockholms stad och kommun, Stockholms län. Arkeologistik rapport 2021:4.

Andersson, L. 2017. Burmanstorp. Arkeologisk utredning, fastigheten Burmanstorp 1 m fl, Stockholms kommun, Brännkyrka socken, Södermanland. Stockholms läns museum rapport 2017:24.

Brännkyrka hembygdsförening. 2013. Brännkyrka 1913–2013: Socknen som blev 51 stadsdelar. Årsbok 2012–2013.

Arkivuppgifter

Antikvarisk-Topografiska Arkivet (ATA). Dnr 88/1931.

Kartmaterial

Rikets allmänna kartverks arkiv (RAK). Akt J112-75-25. Häradsekonomiska kartan. Länna, 75-25. År 1901-06.

Bilaga 1. Schakttabell

Bilaga 1. Schakttabell

Nr	Storlek (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Beskrivning	X koord	Y koord	M ö h
244	2x2	3,4	0,2-0,8	Schakt, ca 2x2 m. Grävt genom anläggning 1, inom den NV delen av högen. Utgick från högens mitt och var därmed djupast i Ö. Överst fanns torv, mossa, ris och enstaka stenar, sedan brun, lucker och myllig silt (ca 0,2-0,3 m tj) innehållande rikligt med rötter från stubben på toppen av högen. Därunder fanns ljusbrungul, lucker morän med inslag av sand (C-horisont). Ställvis fanns rödaktiga fläckar med vittrad sten och spår efter rotbränder. Genom hela schaktet påträffades rikligt med löst liggande sten, 0,05-0,3 m st. Ingenting av antikvariskt intresse påträffades.	6570997,65	677527,32	40,50
252	2,5x2	5,1	0,3-0,4	Schakt, ca 2,5x2 m (NNÖ-SSV). Grävt genom anläggning 4, inom dess SÖ del. Överst fanns torv, mossa, ris och flera stenar. Ytan torvades först av, sedan lyftes de ytliga stenarna bort och schaktet grävdes ner till C-horisonten. Under torven fanns brun, lucker och myllig silt (ca 0,2-0,25 m tj) innehållande rikligt med rötter. I botten fanns ljusbrungul, lucker morän. Genom hela schaktet påträffades rikligt med löst liggande sten, 0,05-0,2 m st, enstaka upp till 0,4 m st. Ingenting av antikvariskt intresse påträffades.	6571009,89	677527,68	40,50

